

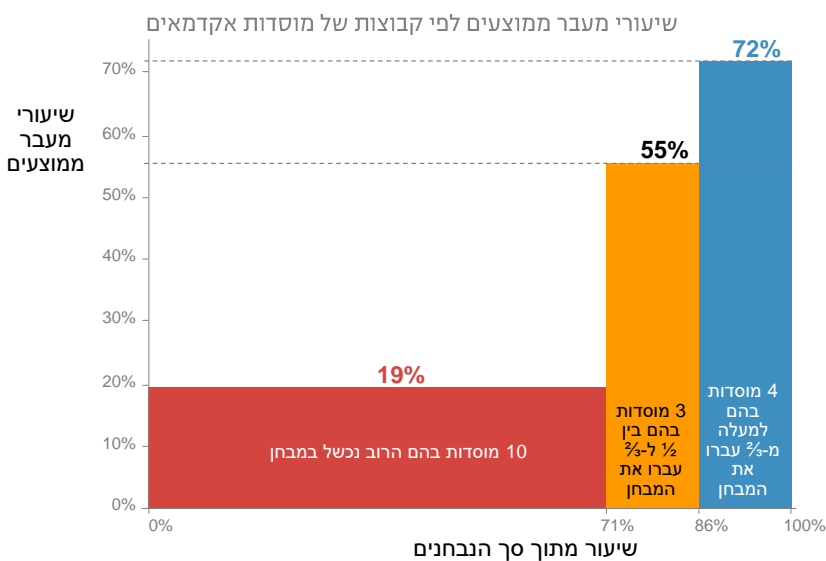
בחינות הלשכה כמשל לאומי

דן בן-דוד

בישראל יש יותר תארים לנפש מבכל המדינות המתועשות כמעט, אך פריון העבודה במדינה הוא מהנמוכים בעולם המפותח. על פניו, זוהי סתירה בסיסית – עד שמבינים מה קרה לנו במרוץ לשגשוג. הנטייה הלאומית לקיצורי דרך גרמה לריצת אמוק אחרי תארים במקום אחרי ידע. לא משנה מה לומדים ולא משנה מהי רמת המוסד או הפקולטה – העיקר להשיג את פיסת הנייר המיוחלת, זו שאמורה לפתוח את כל הדלתות לעושר ואושר. רק שלא.

הבלגן מתחיל כשהבוגרים מנסים למצוא עבודה. במשק הנמצא בתחרות בינלאומית עזה, אין לחברות פרטיות ברירה אלא להבדיל בין הבוגרים לפי עומק הידע הרלוונטי שלהם. במרבית התחומים אין ברומטרים ברורים לפערי הידע העצומים בין בוגרי המוסדות השונים. תחום אחד שכן בוחר את כלל הבוגרים הוא משפטים – המספק משל לאומי לאובדן הדרך של המדינה. לאחר כל מבחן של לשכת עורכי הדין אנו מוצפים בים של תלונות על רמת קושי בלתי נסבלת לכאורה, על אפליה ועוד. יש משהו בטעות, אך החצים מופנים למקומות הלא נכונים.

שיעור הנבחנים שעברו את בחינת לשכת עורכי הדין, 2018

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
נתונים: לשכת עורכי הדין

את המבחן שניתן בקיץ האחרון, לדוגמא, עברו רק 32% מבוגרי תואר אקדמי במשפטים שהשתתפו במבחן. אך כפי שניתן לראות בתרשים, הבעיה אינה במבחן אלא ברמה של מרבית הבוגרים שנבחנו בו. בארבעה מוסדות, שבהם למדו 14% מהנבחנים, 72% עברו את המבחן בהצלחה. בשלושה מוסדות נוספים שיעורי המעבר במבחנים נעו בין חצי לשני-שלישים מהבוגרים. הבעיה היא ב-10 המוסדות הנותרים, שבהם למד הרוב הגדול (71%) מכלל הנבחנים.

יותר מ-80% (!) מהם נכשלו. איך יתכן שבמדינת ישראל יש כל כך הרבה מוסדות אקדמאים כה ירודים? הבעיה מתחילה עוד הרבה לפני האקדמיה. לישראל מערכת חינוך מהגרועות במערב, שבה כמחצית מהילדים מקבלים חינוך ברמה של עולם שלישי. למרביתם אין סיכוי להתקבל ללימודים אקדמאים ברמה מספקת – שלא לדבר על רמה גבוהה. חסרי המזל הללו מגיעים למוסדות אקדמאים, חלקם פרטיים ויקרים מאוד, המשווקים בשליות על מנת למלא את הכיתות.

הפתרון, לפחות ברמה האקדמית – אם לא ברמה של בתי הספר היסודיים והעל-יסודיים – הוא שקיפות. המל"ג צריכה לחייב כל פקולטה בכל מוסד לספק לכל מועמד המבקש טופסי הרשמה נתונים על השכר ועל שיעורי התעסוקה של בוגריה בשלוש השנים האחרונות. אלה נתונים בלתי-תלויים שהלמ"ס יכולה לספק, ושיגרמו לכל מוסד החפץ בסטודנטים לשדרג את רמת לימודיו כדי שירשמו אליו.